

ORIGINAL ARTICLE / ORJİNAL MAKALE

Gençlerin Şiddet Maruziyetine Göre Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalıkları ile Eş Seçme Stratejileri: Kesitsel Bir Çalışma

Awareness of Conflict and Violence and Partner Selection Strategies in Youth's According to Exposure to Violence: A Cross-Sectional Study

 Hatice Yıldız¹ Hamide Arslan Tarus² Birgül Altunten³ Yasemin Çöngö Akararlan⁴

¹ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

² Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

³ Hemşire, Ökumenische Sozialstation, Stuttgart-Bad Mergentheim, Almanya

⁴ Hemşire, Gebze Fatih Devlet Hastanesi, İstanbul, Türkiye

Geliş: 01.09.2023, **Kabul:** 23.12.2024

Öz

Giriş: Bireylerin yaşamlarının çeşitli dönemlerinde mağdur ya da tanık olarak şiddete maruz kalmaları yaygındır ve bu durum ileriki yaşamlarında eş seçim stratejilerini etkileyebilmektedir.

Amaç: Çalışmada, gençlerin şiddet maruziyetine göre çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları ile eş seçme stratejilerinin belirlenmesi amaçlandı.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma Şubat-Nisan 2019 tarihleri arasında, İstanbul'da bulunan bir devlet üniversitesinde yürütüldü. Araştırmanın örneklemini 459 genç oluşturdu. Veriler; anket formu, Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği ve Eş Seçme Stratejileri Envanteri ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi ve pearson korelasyon analizi yapıldı.

Bulgular: Gençlerin %49.5'i şiddete tanık olmuştu ve %33.1'i şiddet mağduruydu. Şiddete maruz kalma ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık arasında anlamlı fark yoktu ($p>.05$). Eş seçme stratejilerinde kadın olan gençlerin "aile kurumu ve güven", "sosyo-ekonomik durum", "aşk" ve "dini ve siyasi benzerlik" kriterlerine daha fazla önem verdiği görüldü ($p<.05$ - $p<.001$). Şiddete tanıklık eden gençlerde eş seçme stratejilerinden "aşk" kriteri puanı, şiddet mağduru olanlarda da "aile kurumu ve güven" kriteri puanı anlamlı olarak daha düşüktü ($p<.01$).

Sonuç: Çalışma sonuçlarına göre; şiddete maruz kalmanın eş seçim stratejileri üzerinde, özellikle de "aile kurumu ve güven" ile "sevgi" kriterlerinde etkili olduğu ve üniversite gençliğinde eş seçimi kriterlerinde, cinsiyetler arasında hala geleneksel yaklaşımın hakim olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Genç, Şiddet, Şiddete Maruziyet, Farkındalık, Eş Seçimi

Sorumlu Yazar: Hatice YILDIZ, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye . **Email:** hatice.hy@gmail.com, heryilmaz@marmara.edu.tr

Nasıl Atıf Yapılır: Yıldız H, Arslan Tarus H, Altunel B, Çöngö Akararlan Y. Gençlerin Şiddet Maruziyetine Göre Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalıkları ile Eş Seçme Stratejileri: Kesitsel Bir Çalışma. Etkili Hemşirelik Dergisi. 2025;18(1): 101-110

Journal of Nursing Effect published by Cetus Publishing.

Journal of Nursing Effect 2024 Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License

Abstract

Background: It is common for individuals to be exposed to violence as victims or witnesses at various periods of life and this can influence individuals' mate selection strategies in later life.

Objectives: The study aimed to determine young individuals' awareness of conflict and violence and partner selection strategies of young individuals according to their exposure to violence.

Methods: This descriptive study was conducted between February and April 2019 at a state university in Istanbul. The sample consisted of 459 young individuals. Data were collected using a questionnaire, the Awareness Scale Concerning Conflict and Violence, and the Partner Strategies Inventory through face-to-face interviews. For data analysis, independent samples t-test and pearson correlation test were used.

Results: The participants stated that were 49.5% witnessed violence and 33.1% were victims of violence and 33.1% were victims of violence. There was no statistically significant difference between exposure to violence and awareness of conflict and violence ($p > .05$). It was observed that young women placed more importance on the criteria of "family institution and trust", "socio-economic status", "love" and "religious and political similarity" ($p < .05$ - $p < .001$). In young people who had witnessed violence, the score for the "love" criterion in partner selection strategies was significantly lower, and in those who had been victims of violence, the score for the 'family and security' criterion was significantly lower ($p < .01$).

Conclusion: According to study data, it can be said that exposure to violence has an impact on partner selection strategies, particularly on the "family institution and trust" and "love" criteria and the traditional approach still dominates between genders in the partner selection criteria in university youth.

Keywords: Young Adult, Violence, Exposure to Violence, Awareness, Partner Selection

GİRİŞ

Dünyadaki en büyük halk sağlığı sorunlarından biri olan şiddet, kasıtlı olarak tehdit veya fiilen kişinin kendisine, diğer bireylere, bir grup ya da topluluğa karşı yaralama, ölüm, psikolojik zarar verme, engelleme veya yoksun bırakma ile sonuçlanan fiziksel güç ya da güç kullanılması olarak tanımlanmaktadır (World Health Organization, 2022; Merino vd., 2020). Şiddet uygulama şekillerine göre fiziksel, cinsel, ekonomik, duygusal ve siber şiddet ya da mobing şeklinde olabilmektedir (Aslan, 2020). Bu şiddet türlerine bireylerin yaşamlarının çeşitli dönemlerinde tanık olması veya şiddet mağduru olmasına *şiddete maruz kalma* denilmektedir (Zhou vd., 2023). Şiddete en fazla aile içinde kadın ve çocuklar maruz kalmaktadır (World Health Organization, 2002; Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2012).

Çocukların aile içinde şiddete maruziyeti; ebeveynler arasındaki şiddete müdahale etme, tehdit ve bağırma gibi sesleri duyma, ebeveynler arasında ajan olarak kullanılma, yaralanma veya ev eşyalarının zarar görmesine tanık olma gibi çeşitli şekillerde olabilmektedir (Kahraman ve Çokamay, 2016). Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre 2-17 yaş arası bir milyara yakın çocuk ve adölesanın ihmale, fiziksel, cinsel veya duygusal şiddete maruz kaldığı bildirilmektedir (World Health Organization, 2020). Çocukluk ve adölesan dönemlerinin yanı sıra gençlik döneminde de şiddete maruz kalma yaygındır (Marcdante vd., 2023; Zhou vd., 2023).

Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezine göre gençlerin %44'ü en az bir tip şiddet türüne maruz kalmaktadır (Centers for Disease Control and Prevention, 2021). Ülkemizde gençlerin şiddete maruziyet oranını yansıtan genel bir veri

olmamakla birlikte bölgesel olarak yapılmış bazı çalışma sonuçları mevcuttur (Yılmaz vd., 2022; Yagiz vd., 2020; Utuş, 2022). Bu çalışmalarda gençlerin %29.3 ile %42.8 arasında değişen oranlarda şiddete maruz kaldıkları bildirilmiştir (Yılmaz vd., 2022; Yagiz vd., 2020; Utuş, 2022). Özellikle sosyal destek düzeyi düşük olan ve suç oranı yüksek olan çevrede büyüyen gençler, şiddete maruz kalma açısından daha fazla risk altındadır (Turanovic, 2022).

Hem doğrudan hem de dolaylı olarak şiddete maruz kalmak gençlerin sağlık durumunu ve davranışlarını olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Seal ve ark., 2014). Şiddete maruz kalan gençlerde kalıcı akademik başarısızlık, fiziksel sağlık sorunları (*uyku güçlüğü, baş ağrıları, kalp hastalığı, immün hastalık gibi*), ruh sağlığı sorunları (*depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu, antisosyal kişilik gibi*) ve kişilerarası ilişkilerde sorunlar (*güven sorunları, empati seviyesinin düşük olması gibi*) yaşanabilmektedir (Siegel vd., 2019; Seal vd., 2014). Ayrıca şiddete maruz kalma şiddet davranışları gösterme, şiddeti normalleştirme ya da romantikleştirebilecek inançlara sahip olma olasılığını arttırabilmektedir (Siegel vd., 2019; Coşkun ve Yağcan, 2020). Bununla birlikte, mutlu veya uzun bir yaşama sahip olma konusunda umutsuzluk duygularına, ilgi görmeme veya sevilmeme duygularına da yol açabilmekte (Seal vd., 2014) ve gençlerin eş seçimine yönelik tutumlarını etkileyebilmektedir (Öztunç ve Şener, 2015).

Literatürde birçok alanda şiddeti değerlendiren çalışmalar mevcuttur (Dikmen vd., 2018; Bradbury-Jones ve Broadhurst, 2015; Sevim ve Ataş, 2015; Selçuk vd., 2018). Ancak gençlerin şiddete maruziyet durumunun çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları ile eş seçimine etkisini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışma, gençlerin şiddet maruziyetinin farkındalık ve eş seçim stratejilerine nasıl yansıdığını göstermesi ve gençlerin ilişki dinamiklerinin daha iyi anlaşılması açısından literatüre önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca çalışma sonuçları; konuya ilişkin okullarda ve sosyal alanlarda verilecek eğitim-danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesinde ve bu bağlamda bir yol haritasının oluşturulmasında da katkı sağlayacaktır. Bu görüşler doğrultusunda çalışmada, gençlerin şiddete maruziyet durumlarına (*şiddete tanık olma veya şiddet mağduru olma*) göre çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıklarının ve eş seçme stratejilerinin belirlenmesi amaçlandı.

Araştırma soruları;

Gençlerin şiddete maruziyet durumu çatışma ve strese ilişkin farkındalıklarını etkiler mi?

Gençlerin şiddete maruziyet durumu eş seçme stratejilerini etkiler mi?

Gençlerin çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları ile eş seçme stratejileri arasında ilişki var mı?

YÖNTEM

Araştırma Tipi

Bu çalışma tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Bu araştırma Şubat-Nisan 2019 tarihleri arasında, İstanbul'da bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören gençlerde yürütüldü.

Araştırmanın Evreni/Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören toplam 2595 genç oluşturdu. Evreni bilinen örneklem formülü ($n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2(N-1) + t^2 \cdot p \cdot q}$) kullanılarak (Esin, 2014) yapılan analizde örnekleme en az 331 gencin alınması gerektiği saptandı. Araştırmada bu sayının üzerine çıkılarak toplam 459 üniversite

öğrencisi genç ile çalışma gerçekleştirildi. Örnekleme; 18-24 yaş aralığında olan, bekar ve çalışmanın yapıldığı süreçte ulaşılabilen üniversite öğrencisi gençler dahil edildi. Yabancı uyruklu olan, çalışmayı yarıda bırakan, ayrılmak isteyen ya da formları eksik dolduran 20 genç araştırma kapsamı dışında bırakıldı.

Veri Toplama Araçları-Geçerlik ve Güvenirlik Bilgileri

Anket Formu: Bu form katılımcıların sosyo-demografik özellikleri, şiddete maruz kalma durumlarını, görüşlerini içeren 10 sorudan oluşan bir formdur (Seal vd., 2014; Öztunç ve Şener, 2015; Dikmen vd., 2018).

Eş Seçme Stratejileri Envanteri (ESSE): Altuntaş ve Atlı tarafından 2015 yılında geliştirilen ve geçerlik güvenirliliği yapılan bu envanter 28 maddeden oluşmaktadır. Envanter 9’lu likert tipindedir ve “1: Hiç katılmıyorum, 9: Tamamen katılıyorum” şeklinde ifadelendirilmektedir. Envanterin 7 alt boyutu vardır. Bunlar: “Aile kurumu ve güven”, “sosyo-ekonomik durum”, “dini ve siyasi benzerlik”, “fiziksel özellik”, “bekaret”, “çocuk bakımı” ve “aşk”dır. Envanterin toplam puanının eş seçme stratejilerini belirlemede kullanılmadığı bu nedenle alınmaması gerektiği, bunun yerine alt boyutların sıralaması esas alınarak bireyin eş seçmede hangi kriterleri daha fazla önemseydiğinin belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. ESSE’nin Cronbach alpha değeri 0.58-0.84 olarak bildirilmiştir (Altuntaş ve Atlı, 2015). Bu çalışmada ölçeğin totali için Cronbach alpha değeri 0.86 olarak hesaplandı.

Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği (ÇSFÖ): Ohio Eğitim Komisyonu tarafından 2002 yılında geliştirilmiştir (Ohio Department of Education and the Ohio Commission on Dispute Resolution and Conflict Management, 2002). Sargın tarafından 2010 yılında Türkçe geçerlik ve

güvenirlik çalışması yapılan ölçek, 27 maddeden oluşmaktadır. ÇSFÖ, 5’li likert tipindedir ve 1:Hiç katılmıyorum 5:Tamamen katılıyorum şeklinde ifadelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan 135 dir. Ölçekteki maddelerin toplamından elde edilen puanın yüksekliği, bireyin çatışma ve şiddete ilişkin yüksek derecede farkındalığı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.87 olarak bildirilmiştir (Sargın, 2010). Bu çalışmada ölçeğin totali için Cronbach alpha değeri 0.93 olarak hesaplandı.

Verilerin Toplanması

Çalışma verileri hafta içi 09:00-16:00 saatleri arasında toplandı. Bu süreçte fakültenin her bir şubesi ve sınıflarına ders başlamadan önce gidilerek eğitimcilerden izin ve destek alındı. Formlar katılımcılara ders başlamadan dağıtıldı ve doldurmaları istendi. Daha sonra doldurulmuş olan formlar araştırmacılar tarafından dersin sonunda toplandı. Formların doldurulması yaklaşık 10-15 dakika sürdü.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verileri Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 20.0 versiyonu kullanılarak değerlendirildi. Tanımlayıcı analizlerde frekans ve ortalama değerler alındı. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunlukları Kolmogorov-Smirnov testi ile yapıldı. Veriler normal dağılım gösterdiği için karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi (Independent-Samples t-test) ve iki sürekli değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson korelasyon testi kullanıldı. Sonuçlar p <0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için bir devlet üniversitesi sağlık bilimleri fakültesi girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurulundan etik

onay alındı (03.01.2019 tarihli ve 2019-07/10 sayılı karar), çalışma başlığındaki minör değişim nedeniyle etik kurul raporu yenilendi (Karar no: 27.06.2024/104). Çalışmanın yapılması için İlgili üniversitenin fakülte idaresinden yazılı resmi izin alındı. Araştırma kapsamına alınacak gençlerde gönüllülük esası uygulandı ve sözlü onam alındı. Çalışmada kullanılan her iki ölçek için (ESSE için Serkan Altuntaş'tan; ÇSFÖ için Nurten Sargin'dan) izin alındı.

BULGULAR

Gençlerin yaş ortalaması 20.27 ± 1.56 idi ve %83.4'ü kadın, %16.6'sı erkekti. Şiddete tanıklık edenlerin oranı %49.5 şiddet mağduru olanları oranı ise %33.1 idi. Şiddetin %18.3 oranıyla aile içinde yaşandığı, şiddeti uygulayanın %31.6 ile aileden biri olduğu, en fazla %45.6 oranıyla duygusal-sözel şiddete maruz kaldığı belirlendi. Gençlerin %88.9'u şiddete maruz kalmanın eş seçimlerini etkileyeceği görüşündeydi (Tablo 1).

Gençlerin şiddete maruziyet durumları ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu ($p > .05$) (Tablo 2).

Erkeklerin anlamlı olmasa da eş seçme stratejilerinde "bekaret" kriterine ($p > .05$), kadınların ise eş seçerken "aile kurumu ve güven", "sosyo-ekonomik durum", "aşk" ve "dini ve siyasi benzerlik" kriterlerine daha fazla önem verdikleri saptandı ($p < .05$ - $p < .001$). Şiddette tanık olanlarda, eş seçme kriterlerinden "aşk" puanı daha düşüktü ($p < .01$), bunun dışındaki kriterlerde herhangi bir etkisi yoktu ($p > .05$). Şiddet mağduru olanlarda ise eş seçme kriterlerinden "aile kurumu ve güven" puanı daha düşüktü ($p > .05$) (Tablo 3).

Tablo 1. Gençlerin Sosyodemografik Özellikleri ve Şiddete Maruz Kalma Durumları

Değişkenler	N=459	
	n	%
Okuduğu bölüm		
Hemşirelik	224	48.8
Ebelik	47	10.2
Beslenme ve Diyetetik	64	13.9
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	57	12.5
Sağlık Yönetim	67	14.6
Cinsiyet		
Kadın	383	83.4
Erkek	76	16.6
Şiddete tanık olma durumu		
Tanık olan	227	49.5
Tanık olmayan	232	50.5
Şiddet mağduru olma durumu		
Mağdur olan	152	33.1
Mağdur olmayan	307	66.9
Şiddete maruz kalınan ortam*		
Aile içi	84	18.3
Okul	72	15.7
Sokak	68	14.8
Arkadaş çevresi	50	10.9
Maruz kalınan şiddet türü*		
Duygusal-Sözel	209	45.5
Fiziksel	91	19.8
Sosyal	34	7.4
Cinsel	12	2.6
Ekonomik	26	5.7
Şiddeti uygulayan kişi*		
Aile Üyeleri (<i>Anne+baba+kardeş</i>)**	145	31.6
Arkadaş	64	13.9
Sevgili	26	5.7
Akraba	39	8.5
Öğretmen/yönetici	53	11.5
Tanımadık kişiler	29	6.3
Şiddete maruz kalmanın eş seçimini etkileme yönündeki görüşler		
Etkiler	408	88.9
Etkilemez	14	3.1
Kararsız	37	8.0
Yaş ortalaması	Ort. ± SD (Min.-Max.)	
	20.27 ± 1.56 (18-24)	

*: Birden fazla cevap verildiği için "n" katlanmıştır

** : Aile üyeleri tarafından şiddete maruz kalan gençlerin %11.3'üne kardeşi, %10.7'sine babası ve %9.6'sına annesi şiddet uygulamıştır.

Tablo 2. Gençlerin Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre ÇŞFÖ Puan Ortalamaları

N=459			
Şiddete maruziyet	Ort±SD	ÇŞFÖ puan ort.	P
Şiddete tanık olma	Olan	106.44±14.01	t=0.89; p=.37
	Olmayan	105.31±13.07	
Şiddet mağduru olma	Olan	106.48±13.94	t=0.68; p=.49
	Olmayan	105.56±13.35	

ÇŞFÖ: Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği; t: Independent-Samples t-test

Tablo 3 . Gençlerin Cinsiyet ve Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre ESSE Alt Boyutları Puan Ortalamaları

Özellikler									
ESSE Alt Boyutları									
	Aile kurumu ve güven	Sosyo-ekonomik durum	Dini ve siyasi benzerlik	Fiziksel özellik	Bekaret	Çocuk bakımı	Aşk		
	Ort±SD	Ort±SD	Ort±SD	Ort±SD	Ort±SD	Ort±SD	Ort±SD		
Cinsiyet	Kadın		68.64±6.07	21.55±7.77	19.78±8.03	15.74±5.43	19.48±7.12	20.48±4.72	22.73±4.11
	Erkek		62.96±10.99	16.21±8.65	16.53±8.35	15.98±6.78	20.98±6.75	19.64±5.29	20.48±4.91
	t;p		t=6.35; p=.00	t=5.36; p=.00	t=3.19; p=.01	t=0.34; p=.73	t=1.69; p=.09	t=1.38; p=.16	t=4.70; p=.00
Şiddete Maruz Kalma	Şiddete tanık olma	Olan	67.20±7.40	20.25±7.91	19.20±7.76	15.80±5.73	19.26±7.24	20.66±4.72	21.85±4.50
		Olmayan	68.19±7.42	21.06±8.39	19.28±8.55	18.76±5.62	20.18±6.89	20.03±4.92	22.86±4.10
	t;p		t=-1.43; p=.15	t=-1.05; p=.29	t=-0.10; p=.91	t=0.07; p=.94	t=-1.39; p=.10	t=1.41; p=.15	t=-2.51; p=.01
	Şiddet mağduru olma	Olan	66.43±8.73	19.71±8.16	18.83±7.87	15.21±5.99	19.04±7.33	20.35±4.78	21.92±4.41
Olmayan		68.33±6.60	21.13±8.13	19.45±8.31	16.06±5.49	20.06±6.99	20.34±4.86	22.58±4.28	
t;p		t=-2.59; p=.01	t=-1.75; p=.07	t=-0.7; p=.44	t=-1.52; p=.10	t=-.45; p=.14	t=0.02; p=.97	t=1.55; p=.12	

ESSE: Eş Seçme Stratejileri Envanteri ; t: Independent-Samples t-testi

ÇŞFÖ'ne göre çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları yüksek olan gençlerin eş seçiminde ESSE alt boyutlarından "aile kurumu ve güven", "çocuk bakımı" ve "aşk"a ilişkin

kriterleri daha fazla önemsedikleri ve aralarında pozitif yönde anlamlı zayıf ilişki olduğu belirlendi (p<.05-p<.01) (Tablo 4).

Tablo 4. Gençlerin ÇŞFÖ total puanı ile ESSE Alt Boyutları Korelasyon Sonuçları

ÇŞFÖ total ve ESSE Alt Boyutları	1	2	3	4	5	6	7	8
	r	r	r	r	r	r	r	r
1. ÇŞFÖ	1	.36***	-.05	-.06	.05	.01	.16*	.21***
2. Aile kurumu ve güven		1	.11	.09	.05	.24***	.36***	.58***
3. Sosyo-ekonomik durum			1	.52***	.39***	.24***	.33***	.14*
4. Dini ve siyasi benzerlik				1	.30***	.34***	.32***	.05
5. Fiziksel özellik					1	.03	.22***	.23***
6. Bekaret						1	.29***	.15*
7. Çocuk bakımı							1	.30***
8. Aşk								1

ÇŞFÖ: Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği; ESSE: Eş Seçme Stratejileri Envanteri; *p<.05; **p<.01; ***p<.001

TARTIŞMA

Bu araştırma ile, çoğunlukla öğrenci statüsüyle karşımıza çıkan gençlerinin şiddete maruziyet durumunun çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları ile eş seçimine etkisi araştırıldı. Çalışma kapsamında gençlerin %49.5'inin şiddete tanıklık ettiği ve %33.1'inin şiddet mağduru olduğu belirlendi. Şiddetin en yüksek oranda aileden biri tarafından uygulandığı ve en fazla uygulanan şiddet türünün duygusal-sözel şiddet olduğu saptandı (Tablo 1). Türkiye'de yapılan çalışmalarda üniversite gençlerinin %29.3-42.8'inin şiddete maruz kaldıkları görüldü (Yılmaz vd., 2022; Yagiz vd., 2020; Utuş, 2022). Amerika'da yapılan bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin %15.7'sinin şiddete maruz kaldığı (Assari ve Moghani Lankarani, 2018), Afrika'da ise bu oranın %9.6 olduğu ve fiziksel şiddet içerdiği belirlendi (Agard vd., 2012). Ülkeler arasındaki şiddet maruziyet oranlarındaki farklılıkların, kültürel normlar, yasal düzenlemeler, ekonomik koşullar, eğitim seviyeleri, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sosyal destek sistemleri gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte ülkemizde gençlerin şiddete maruziyet oranlarının diğer iki ülkeye göre daha yüksek olması aile içi şiddetle ilişkilendirilebilir. Bu kapsamda çalışmamızda da şiddetin en yüksek oranda aileden biri tarafından uygulandığı ve en fazla uygulanan şiddet türünün duygusal-sözel şiddet olduğu saptandı (Tablo 1). Utuş'un çalışmasında gençlerin en çok babaları tarafından şiddete maruz bırakıldığı ve en sık uygulanan şiddet türünün duygusal şiddet olduğu bildirildi (Utuş, 2022). Bilge ve arkadaşlarının çalışmasında, hemşirelik bölümünde olan gençlerin en sık anneleri tarafından fiziksel şiddet gördükleri belirtildi (Bilge vd., 2020). Bu sonuçlar, aile içi şiddetin sıklıkla toplumun

ataerkil yapısından ve ayrıca şiddetin aile üyeleri tarafından çocuklara/gençlere terbiye amacıyla kullanılmasından dolayı toplum tarafından meşrulaştırıldığını da düşündürdü.

Aile içi şiddete maruz kalma, mental sağlık, sosyal tutum ve öznel iyi oluşluk eş seçimini etkileyebilmektedir (Borras-Guevara vd., 2017; Masoom, 2022). Bu çalışmada gençlerin sıklıkla aile içinde şiddete maruz kaldığı ve her on gençten dokuzunun şiddete maruz kalmanın eş seçimini etkilediğini bildirdiği belirlendi (Tablo 1). Ayrıca şiddete tanıklık eden gençlerin şiddete tanıklık etmeyenlere kıyasla aşk kriterine; şiddet mağduru olan gençlerin şiddet mağduru olmayanlara kıyasla aile kurumu ve güven kriterine daha az önem verdiği görüldü (Tablo 3). Bu bulgu doğrultusunda şiddete maruz kalan gençlerin evlilik kurumundan pozitif beklentilerinin azaldığı, evliliğe daha az anlam yükledikleri ve buna bağlı olarak eş seçim tercihlerine daha az önem verdikleri söylenebilir. Ayrıca şiddete doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalmanın, aile kurumu ve güvene ilişkin duyguları zedeleyebileceği, aşka ve sevmeye/sevilmeye ilişkin olumlu duyguları azaltabileceği düşünüldü.

Eş seçim stratejilerini cinsiyet farklılıkları etkileyebilmektedir (Masoom, 2022). Bu çalışmada kadınların eş seçerken aile kurumu ve güven, sosyo-ekonomik durum, aşk, dini ve siyasi benzerlik kriterlerine erkeklerden daha fazla önem verdikleri, erkeklerin ise anlamlı olmasa da eş seçiminde bekaret kriterine kadınlardan daha fazla önem verdikleri belirlendi (Tablo 3). Soner ve Düşünceli tarafından yapılan çalışmada, kadınların aile kurumu ve güven, sosyo-ekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, çocuk bakımı ve aşk kriterlerine erkeklere göre daha çok önem verdiği bildirilmiştir (Soner ve Düşünceli, 2021).

Devrim tarafından yapılan çalışmada, kadınların eş seçerken ekonomik gelir ve duygusal bağlanma kriterini erkeklerden daha fazla önemsendiği; erkeklerin ise eş seçiminde fiziksel görünümü ve güven kriterlerini kadınlardan daha fazla önemsendiği rapor edilmiştir (Devrim, 2021). Çalışma sonuçlarımız literatürdeki bu sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Ayrıca sonuçlar, kadınların eş seçiminde erkeklere göre daha seçici davrandıklarını ve sosyo-ekonomik durum kriterine daha fazla önem verdiklerini göstermiştir. Bu toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında evin ihtiyaçlarını karşılama rolünün erkeklere atfedilmesinden kaynaklanabilir.

Arslan ve arkadaşlarının çalışmasında şiddet görmenin (sözel ya da fiziksel) çatışma ve şiddete ilişkin farkındalığı etkilemediği bildirilmiştir (Arslan vd., 2018). Çalışmamızda da benzer sonuç bulunmuş, çatışma ve şiddete ilişkin farkındalığın şiddet mağduru olma ya da şiddete tanık olmaya göre değişkenlik göstermediği belirlenmiştir (Tablo 2). Şiddet mağduru olma ya da şiddete tanık olmaya göre çatışma ve şiddete ilişkin farkındalığın benzer olması bize, şiddete tanık olduğunu ifade edenlerin arasında da şiddet mağduru olabileceğini, ancak ifade etmekten çekinmiş olabileceklerini ve ayrıca şiddete maruziyetin doğal, olağan bir durum olarak kabul edilmesinden kaynaklanmış olabileceğini düşündürdü.

Gençlerin çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları arttıkça eş seçiminde aile kurumu ve güven, çocuk bakımı ve aşka ilişkin kriterleri daha fazla önemsedikleri belirlendi (Tablo 4). Sağlıklı ve mutlu bir evliliğe sahip olan çiftlerin genellikle birbirlerine sevgi ve saygı duydukları, bağlılık ve güven hissettikleri, sadık kaldıkları, çocuk yetiştirme/bakımı konusunda ortak fikirlerinin olduğu ve şiddet uygulamadıkları bildirilmektedir (Anuştekin, 2024). Çalışma sonucumuz, çatışma

ve şiddete ilişkin farkındalıkları yüksek olan gençlerin eş seçiminde öncelik verdiği kriterlerin, ideal bir evlilik yapısının temel özellikleriyle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Literatürde şiddete maruziyetin eş seçme üzerindeki etkisine yönelik çalışma sayısının oldukça sınırlı olduğu görüldü. Bu çalışma sonuçları; gençlerinin çatışma ve şiddet konusundaki farkındalıklarının artırılması ve şiddetle başa çıkma yollarının öğretilmesinin önemini, şiddete ilişkin farkındalığın eş seçiminde belirleyici olabildiğini göstermesi açısından literatüre katkı sağlayacaktır.

Kısıtlılıklar/Sınırlılıklar

Bu araştırmanın verileri, sadece bir üniversitenin bir fakültesinde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencisi gençleri kapsadığından genellenemez.

SONUÇLARIN UYGULAMADA KULLANIMI

Çalışma sonuçları, çatışma ve şiddete ilişkin farkındalığın eş seçiminde etkisi olduğunu ve özellikle “aile kurumu ve güven”, “çocuk bakımı” ve “aşk” kriterlerinin daha fazla önemsendiğini gösterdi. Sonuçlar doğrultusunda; okullarda gençlerin şiddet, etkileri ve geleneksel normlar gibi konularda farkındalıklarının artırılması için ders/seminerlerin verilmesi, bu bağlamda sosyal projelerde yer almalarının desteklenmesi, gençlerin şiddete maruziyetlerinin tespiti ve maruz kalanlara destek verilmesi önerilebilir. Ayrıca şiddet maruziyetine göre çatışma ve şiddete ilişkin farkındalıkları ile eş seçme stratejileri konusunda farklı yaş grupları, eğitim düzeyleri ve sosyoekonomik arka planlara sahip popülasyonlarda daha fazla akademik çalışma yapılması yararlı olacaktır.

Bilgilendirme

Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırma ile ilgili herhangi bir projeden ya da firmadan destek alınmamıştır. Yazarların katkı oranı beyanı şu şekildedir: Fikir/kavram: HY; Tasarım: HY; Denetleme/danışmanlık: HY; Veri toplama ve/veya işleme: BA, YÇA, AG, NÇ; Analiz/yorum: HY, HAT; Kaynak tarama: HY, HAT, BA, YÇA; Makalenin yazımı: HY, HAT; Eleştirel düşünme ve değerlendirme: HY, HAT. Araştırmaya başlamadan önce bu çalışma için bir üniversitenin etik kurulundan etik onay alınmıştır (03.01.2019 tarihli ve 2019-07/10 sayılı karar). Verilerin toplanma sürecinde Neriman Çolak'a değerli katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Agardh, A., Tumwine, G., Asamoah, B. O., & Cantor-Graae, E. (2012). The invisible suffering: sexual coercion, interpersonal violence, and mental health-a cross-sectional study among university students in south-western Uganda. *PloS one*, 7(12), e51424.
- Altuntaş, S., Atli, A. (2015). Eş seçme stratejileri envanteri geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 123-135.
- Anuştekin, M. N. (2024). Evlilikte eş seçme. Dursun, R., & Haspolat Y., K. (eds.). *Mutlu bir evliliğin sırları*. Orient Yayınları. 22-31.
- Arslan, S., Taylan, S., Gözüyeşil, E., Küçükakça, G., Akıl, Y., & İnce, S. (2018). Hemşirelerin çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 3(1), 1-20.
- Aslan, V. (2022). Psikolojik danışmada güncel konular. Öğrenciler arasında şiddet eğilimi ve şiddetin önlenmesi. Ankara:Palme Yayıncılık.
- Assari, S., & Moghani Lankarani, M. (2018). Violence exposure and mental health of college students in the United States. *Behavioral Sciences*, 8(6), 53.
- Bilge, Ç., Karakaş, S., Oskay, Ü. (2020). İstanbul'da bir üniversitede hemşirelik Gençlerinin evlilikte kadına karşı şiddet konusundaki düşünce ve tutumları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(2), 196-204. DOI: 10.17049/ataunihem.466919
- Borras-Guevara, M. L., Batres, C., Perrett, D. I. (2017). Domestic violence shapes Colombian women's partner choices. *Behavioral Ecology and Sociobiology*, 71(12), 1-14. <https://doi.org/10.1007/s00265-017-2405-2>
- Bradbury-Jones, C., Broadhurst, K. (2015). Are we failing to prepare nursing and midwifery students to deal with domestic abuse? Findings from a qualitative study. *Journal of Advanced Nursing*, 71(9), 2062-2072. doi: 10.1111/jan.12666
- Centers for Disease Control and Prevention (2021). Violence impacts teens' lives. Retrieved June 01, 2023, from: <https://www.cdc.gov/injury/features/teen-violence-impact/index.html>.
- Coşkun S, Yağcan H. (2020). Şiddete maruz kalma durumunun şiddet eğilimine etkisinin incelenmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(71), 4349-4359. <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.2633>
- Devrim H. (2021). Üniversite Gençlerinin evliliğe yönelik tutumları ile eş seçimleri düzeyi arasındaki ilişki (Yükseklisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Dikmen, H. A., Özyaydın, T., Yılmaz, S. D. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 170-176. <https://doi.org/10.31067/0.2018.9>
- Esin, N. (2014). Veri toplama yöntem ve araçları & veri toplama araçlarının güvenilirlik ve geçerliği. Erdoğan, S., Nahcivan, N., & Esin, M. N. (Eds.). *Hemşirelikte araştırma: süreç, uygulama ve kritik*. Nobel Tıp Kitabevi.193-233
- Kahraman, M. S. Çokamay, G. (2016). Aile içi şiddet ve çocuklar üzerindeki etkileri: Temel kavramlar, güvenlik planı hazırlama ve alternatif tedavi model örnekleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(4), 321-336.
- Marcdante, K., Kliegman, R. M. Schuh A.M. (2023). Violence. *Nelson essentials of pediatrics e-book*. Elsevier Health Sciences. 93-95.

Masoom, M. R. (2022). What potential traits do adolescents and early adults look for in mate preferences?. *Heliyon*, 8(12), e12169. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e12169>

Merino, E. P., Torres, C. N. B., Agui, M. O., Tucto, J. J. T. (2020). Sociodemographic characteristics of violence in university students from Huánuco, Peru. *Utopía Y Praxis Latinoamericana: Revista Internacional De Filosofía Iberoamericana Y Teoría Social*, (11), 398-411. <http://doi.org/10.5281/zenodo.4278392>

Ohio Department of Education and the Ohio Commission on Dispute Resolution and Conflict Management (2002). School conflict management resource guide for grades 7-12. Ohio: State board of education.

Öztunç, H., Şener, Ö. (2015). Cinsiyet, ayrılmış ebeveyn ve şiddet görme faktörlerinin gençlerin eş seçim tutumları üzerinde etkisi. *Journal of Academic Studies*, 17(66), 143-166.

Sargın, N. (2010). Öğretmen Adaylarının Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(4), 601-616.

Seal, D., Nguyen, A., Beyer, K. (2014). Youth Exposure to Violence in an Urban Setting. *Urban Studies Research*. 368047. <doi.org/10.1155/2014/368047>

Selçuk, K. T., Avcı, D., Mercan, Y. (2018). Üniversite Gençlerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 9(3), 303-308. <https://doi.org/10.31067/0.2018.29>

Sevim, Y., Ataş, S. (2015). Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimliliği ve Gençlerin Aile İçi Şiddete Bakış Açılıarı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 285-302.

Siegel, J. Z., Estrada, S., Crockett, M. J., Baskin-Sommers, A. (2019). Exposure to violence affects the development of moral impressions and trust behavior in incarcerated males. *Nature Communications*, 10(1), 1-9. <https://doi.org/10.1038/s41467-019-09962-9>

Soner, G., Düşünceli, B. (2021). Eğitim fakültesi Gençlerinde eş seçme stratejileri ve ilişki doyumu. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 186-202. <https://doi.org/10.33400/kuje.912255>

Turanovic, J. J. (2022). Exposure to violence and victimization: reflections on 25 years of research from the National Longitudinal Study of Adolescent to Adult Health. *Journal of Adolescent Health*, 71(6), S14-S23.

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2014). Retrieved June 01, 2023, from: <http://aihmis.org.tr/aktarimlar/dosyalar/1428409374.pdf>

Utuş, G. (2021). Hemşirelik Gençlerinin Eş Dövmeye İlişkin Tutumları ve Kadına Yönelik Şiddet Belirtilerini Tanıma Düzeyleri (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.

World Health Organization (2022). The VPA approach. 2022. Retrieved May 17, 2023, from: <https://www.who.int/groups/violence-prevention-alliance/approach>.

World Health Organization (2002). World report on violence and health. Retrieved May 17, 2023, from: <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/9241545615.pdf>.

Yagiz, R., Sevil, Ü., Guner, Ö. (2020). The effect of university students' violence tendency on their attitude towards domestic violence and the factors affecting domestic violence attitudes. *Journal of Injury and Violence Research*, 12(1), 39. doi: 10.5249/jivr.v12i1.1224

Yılmaz, B., Avcı, N., Şahin, N. H. Üniversite Gençlerinin Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşleri: Bir Örnek Olay Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(2), 137-148. DOI: 10.46483/deuhfed.886857

Zhou, Y., Li, J., Wang, Y., Jiang, S., Li, X. (2023). Comparisons of violence exposure within and across contexts in predicting depression among Chinese children and adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 136, 106001. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.106001>